

Bruselj, 15. marec 2019
(OR. en)

7182/19

Medinstitucionalna zadeva:
2018/0082(COD)

CODEC 622
AGRI 124
AGRILEG 49
PE 77

INFORMATIVNI DOPIS

Pošiljatelj:	generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Posebni odbor za kmetijstvo/Svet
Zadeva:	Predlog DIREKTIVE EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA o nepoštenih trgovinskih praksah v odnosih med podjetji v verigi preskrbe s hrano – izid prve obravnave v Evropskem parlamentu (Strasbourg, 11. do 14. marec 2019)

I. UVOD

V skladu z določbami člena 294 PDEU in Skupno izjavo o praktičnih ureditvah za postopek soodločanja¹ so se Svet, Evropski parlament in Komisija večkrat neuradno sestali, da bi o tej zadevi dosegli dogovor v prvi obravnavi ter se tako izognili drugi obravnavi in spravnemu postopku.

¹ UL C 145, 30.6.2007, str. 5.

V zvezi s tem je predsednik Odbora za kmetijstvo in razvoj podeželja Czesław Adam SIEKIERSKI (PPE, PL) v imenu navedenega odbora predstavil en sporazumni predlog spremembe (predlog spremembe 142) predloga direktive. Dogovor o tem predlogu spremembe je bil dosežen na navedenih neuradnih sestankih.

Poleg tega je predsednik Odbora za kmetijstvo in razvoj podeželja Czesław Adam SIEKIERSKI (PPE, PL) predlagal dve spremembi (predloga sprememb 143 in 144), ki vsebujeta izjavo Evropskega parlamenta ter skupno izjavo Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije.

II. GLASOVANJE

Poslanci in poslanke so na glasovanju na plenarnem zasedanju 12. marca 2019 sprejeli sporazumno spremembo (sprememba 142) predloga direktive. Tako spremenjeni predlog Komisije predstavlja stališče Parlamenta v prvi obravnavi, ki je del zakonodajne resolucije iz priloge k temu dopisu². Sprejeti sta bili tudi spremembi 143 in 144, ki vsebujeta izjavi.

Stališče Parlamenta odraža predhodni dogovor med institucijami, zato bi ga moral biti Svet pripravljen odobriti.

Akt bi bil nato sprejet v obliki, ki ustreza stališču Parlamenta.

² V različici stališča Parlamenta iz zakonodajne resolucije so spremembe predloga Komisije označene na naslednji način: deli, ki so bili besedilu Komisije dodani, so označeni s ***kreplekim in poševnim tiskom***, znak „■“ pa označuje črtano besedilo.

Nepoštene trgovinske prakse med podjetji v verigi preskrbe s hrano *I**

Zakonodajna resolucija Evropskega parlamenta z dne 12. marca 2019 o predlogu direktive Evropskega parlamenta in Sveta o nepoštenih trgovinskih praksah v odnosih med podjetji v verigi preskrbe s hrano (COM(2018)0173 – C8-0139/2018 – 2018/0082(COD))

(Redni zakonodajni postopek: prva obravnava)

Evropski parlament,

- ob upoštevanju predloga Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu (COM(2018)0173),
- ob upoštevanju člena 294(2) in člena 43(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije, na podlagi katerih je Komisija podala predlog Parlamentu (C8-0139/2018),
- ob upoštevanju člena 294(3) Pogodbe o delovanju Evropske unije,
- ob upoštevanju obrazloženega mnenja švedskega parlamenta v skladu s Protokolom št. 2 o uporabi načel subsidiarnosti in sorazmernosti, da osnutek zakonodajnega akta ni v skladu z načelom subsidiarnosti,
- ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora z dne 19. septembra 2018³,
- ob upoštevanju mnenja Odbora regij z dne 4. julija 2018⁴,
- ob upoštevanju začasnega dogovora, ki ga je odobril pristojni odbor v skladu s členom 69f(4) Poslovnika, in zaveze predstavnika Sveta v pismu z dne 14. januarja 2019, da bo odobril stališče Evropskega parlamenta v skladu s členom 294(4) Pogodbe o delovanju Evropske unije,

³ UL C 440, 6.12.2018, str. 165.

⁴ UL C 387, 25.10.2018, str. 48.

- ob upoštevanju člena 59 Poslovnika,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za kmetijstvo in razvoj podeželja in mnenj Odbora za notranji trg in varstvo potrošnikov, Odbora za razvoj ter Odbora za okolje, javno zdravje in varnost hrane (A8-0309/2018),
1. sprejme stališče v prvi obravnavi, kakor je določeno v nadaljevanju;
 2. odobri svojo izjavo, priloženo tej resoluciji;
 3. odobri skupno izjavo Parlamenta, Sveta in Komisije, priloženo tej resoluciji;
 4. poziva Komisijo, naj mu zadevo ponovno predloži, če svoj predlog nadomesti, ga bistveno spremeni ali ga namerava bistveno spremeniti;
 5. naroči svojemu predsedniku, naj stališče Parlamenta posreduje Svetu in Komisiji ter nacionalnim parlamentom.

Stališče Evropskega parlamenta, sprejeto v prvi obravnavi dne 12. marca 2019 z namenom sprejetja Direktive (EU) 2019/... Evropskega parlamenta in Sveta o nepoštenih trgovinskih praksah med podjetji v verigi preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 43(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora⁵,

ob upoštevanju mnenja Odbora regij⁶,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom⁷,

⁵ UL C 440, 6.12.2018, str. 165.

⁶ UL C 387, 25.10.2018, str. 48.

⁷ Stališče Evropskega parlamenta z dne 12. marca 2019.

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) *V verigi preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi pogosto prihaja do precejšnjih neravnovesij glede pogajalske moči dobaviteljev in kupcev kmetijskih in živilskih proizvodov. Ta neravnovesja v pogajalski moči lahko vodijo v nepošteno trgovinske prakse, ko večji in močnejši trgovinski partnerji v zvezi s prodajnim poslom poskušajo vpeljati določene prakse ali pogodbene ureditve, ki so v njihovo korist. Takšne prakse lahko na primer: močno odstopajo od dobrega poslovnega ravnanja, so v nasprotju z dobro vero in poštenim ravnanjem ter jih lahko en trgovinski partner enostransko vsili drugemu; gospodarsko tveganje neupravičeno in nesorazmerno prenašajo z enega trgovinskega partnerja na drugega; ali pa za enega od trgovinskih partnerjev povzročijo znatno neravnovesje med pravicami in obveznostmi. Nekatere prakse so lahko očitno nepošteno, tudi če se obe strani z njimi strinjata. V Uniji bi bilo treba uvesti minimalni standard zaščite pred nepoštenimi trgovinskimi praksami, da bi zmanjšali pojavljanje takih praks, ki lahko negativno vplivajo na življenjski standard kmetijske skupnosti. Pristop minimalne harmonizacije iz te direktive državam članicam omogoča, da sprejmejo ali ohranijo nacionalna pravila, ki presegajo nepošteno trgovinske prakse, navedene v tej direktivi.*

- (2) Delovanje verige preskrbe s hrano, vključno s pojavljanjem nepoštenih trgovinskih praks, je bilo od leta 2009 obravnavano v treh dokumentih Komisije (sporočilo Komisije z dne 28. oktobra 2009 o boljše delujoči verigi preskrbe s hrano v Evropi, sporočilo Komisije z dne 15. julija 2014 o boju proti nepoštenim trgovinskim praksam v verigi preskrbe s hrano med podjetji in poročilo Komisije z dne 29. januarja 2016 o nepoštenih trgovinskih praksah v verigi preskrbe s hrano med podjetji). ■ Komisija je predlagala zaželeno lastnosti nacionalnih in prostovoljnih okvirov upravljanja nepoštenih trgovinskih praks v verigi preskrbe s hrano. Te lastnosti niso bile v celoti vključene v pravni okvir ali prostovoljne ureditve upravljanja v državah članicah, zaradi česar je pojavljanje takih praks še vedno v središču politične razprave v Uniji.
- (3) ***Leta 2011 je forum na visoki ravni za izboljšanje delovanja verige preskrbe s hrano, ki ga vodi Komisija, odobril sklop načel dobre prakse v vertikalnih odnosih v verigi preskrbe s hrano, o katerih so se dogovorile organizacije, ki zastopajo večino izvajalcev dejavnosti v tej verigi. Ta načela so postala podlaga za pobudo za verigo preskrbe s hrano, ki se je začela izvajati leta 2013.***

- (4) Evropski parlament je v resoluciji z dne 7. junija 2016 o nepoštenih trgovinskih praksah v verigi preskrbe s hrano⁸ pozval Komisijo, naj predloži predlog za pravni okvir Unije v zvezi z nepoštenimi trgovinskimi praksami. Svet je v sklepih z dne 12. decembra 2016 o krepitvi položaja kmetov v verigi preskrbe s hrano in preprečevanju nepoštenih trgovinskih praks pozval Komisijo, naj v doglednem času opravi oceno učinka z namenom priprave predloga zakonodajnega okvira ali nezakonodajnih ukrepov Unije za odpravljanje nepoštenih trgovinskih praks. Komisija je pripravila oceno učinka, pred katero so bili opravljeni odprto javno posvetovanje in ciljno usmerjena posvetovanja. ***Poleg tega je Komisija med zakonodajnim postopkom zagotovila informacije, ki dokazujejo, da veliki izvajalci dejavnosti predstavljajo znaten delež celotne vrednosti proizvodnje.***

⁸ UL C 86, 6.3.2018, str. 40.

- (5) V verigi preskrbe s **kmetijskimi in** živilskimi proizvodi so v različnih fazah proizvodnje, predelave, trženja, distribucije in maloprodaje **kmetijskih in** živilskih proizvodov dejavni različni izvajalci dejavnosti. Ta veriga je zdaleč najpomembnejši kanal, po katerem **kmetijski in** živilski proizvodi pripotujejo od „vil do vilic“. Ti izvajalci dejavnosti trgujejo s **kmetijskimi in** živilskimi proizvodi, tj. s primarnimi kmetijskimi proizvodi, vključno z ribiškimi proizvodi in proizvodi iz akvakulture, kot so naštet v Prilogi I k Pogodbi o delovanju Evropske unije (PDEU), ■ ter ■ proizvodi, ki niso naštet v navedeni prilogi, vendar so predelani **za uporabo v prehranske namene z uporabo** proizvodov, naštetih v **navedeni prilogi**.
- (6) Čeprav je poslovno tveganje neločljiv del vseh gospodarskih dejavnosti, je kmetijska proizvodnja še posebej prežeta z negotovostjo zaradi njene odvisnosti od bioloških procesov **in njene izpostavljenosti vremenskim vplivom. To negotovost še povečuje dejstvo**, da so kmetijski **in živilski** proizvodi bolj ali manj hitro pokvarljivi in sezonski ■ . V okolju kmetijske politike, ki je izrazito bolj tržno usmerjeno kot v preteklosti, je zaščita pred nepoštenimi trgovinskimi praksami postala pomembnejša za izvajalce dejavnosti, dejavne v verigi preskrbe s **kmetijskimi in** živilskimi proizvodi ■ .

- (7) *Zlasti lahko takšne nepoštene trgovinske prakse negativno vplivajo na življenjski standard kmetijske skupnosti. Ta vpliv se razume bodisi kot neposreden, kar zadeva kmetijske proizvajalce in njihove organizacije kot dobavitelje, bodisi kot posreden, preko verižnega učinka glede posledic nepoštenih trgovinskih praks v verigi preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi, ki negativno vpliva na primarne proizvajalce v tej verigi.*
- (8) Večina ■ držav članic, vendar ne vse, ima posebna nacionalna pravila, s katerimi so dobavitelji zaščiteni pred nepoštenimi trgovinskimi praksami med podjetji v verigi preskrbe s *kmetijskimi in* živilskimi proizvodi. Kadar se je mogoče opirati na pogodbeno pravo ali samoregulative pobude, praktično vrednost teh oblik pravnega varstva *omejujejo* strah pred trgovinskimi povračilnimi ukrepi zoper pritožnika *in finančna tveganja, povezana z izpodbijanjem takih praks*. Zato so v nekaterih državah članicah, ki imajo ■ posebna pravila o nepoštenih trgovinskih praksah, za izvrševanje takih pravil pooblaščenii upravni organi. Vendar pa se pravila držav članic o nepoštenih trgovinskih praksah, kolikor obstajajo, med seboj precej razlikujejo.

- (9) Število in velikost izvajalcev dejavnosti se razlikujeta glede na različne faze v verigi preskrbe s **kmetijskimi in** živilskimi proizvodi. Razlike v pogajalski moči, **ki odražajo gospodarsko odvisnost dobavitelja od kupca, lahko pripeljejo do položaja, ko večji izvajalci dejavnosti manjšim vsiljujejo nepošteno trgovinske prakse. Z dinamičnim pristopom, ki temelji na sorazmerni velikosti letnega prometa dobavitelja in kupca, bi morali zagotoviti boljšo zaščito pred** nepoštenimi trgovinskimi praksami **za tiste izvajalce dejavnosti, ki jo najbolj potrebujejo.** Nepošteno trgovinske prakse so še posebej škodljive za mala in srednja podjetja (MSP) v verigi preskrbe s **kmetijskimi in** živilskimi proizvodi. **Tudi podjetja, ki so večja od MSP, a katerih letni promet ne presega 350 000 000 EUR, bi bilo treba zaščititi pred nepoštenimi trgovinskimi praksami, da bi se izognili prenašanju stroškov takšnih praks na kmetijske proizvajalce. Verižni učinek navzdol do kmetijskih proizvajalcev se zdi posebej velik za podjetja z letnim prometom do 350 000 000 EUR.** Z zaščito vmesnih dobaviteljev **kmetijskih in živilskih proizvodov, vključno s predelanimi kmetijskimi proizvodi, se je mogoče izogniti tudi** preusmerjanju trgovine od kmetijskih proizvajalcev in njihovih združenj, **ki** proizvajajo predelane proizvode, k nezaščitenim dobaviteljem.

- (10) ***Zaščito, zagotovljeno s to direktivo, bi morali uživati kmetijski proizvajalci in fizične ali pravne osebe, ki dobavljajo kmetijske in živilske proizvode, vključno z organizacijami proizvajalcev, ne glede na to, ali so priznane ali ne, in združeni organizacij proizvajalcev, ne glede na to, ali so priznana ali ne, glede na njihovo sorazmerno pogajalsko moč. Te organizacije proizvajalcev in združenja organizacij proizvajalcev vključujejo zadrage. Ti proizvajalci in osebe so še posebej izpostavljeni nepoštenim trgovskim praksam in najmanj sposobni, da jih prestanejo brez negativnih posledic za svojo ekonomsko vzdržnost. Kar zadeva kategorije dobaviteljev, ki bi jih bilo treba zaščititi v skladu s to direktivo, je treba navesti, da je znaten del zadrug, ki so jih ustanovili kmetje, podjetij, ki so večja od MSP, a katerih letni promet ne presega 350 000 000 EUR.***

- (11) *Ta direktiva bi morala zajemati trgovinske posle ne glede na to, ali so izvedeni med podjetji ali med podjetji in javnimi organi, saj bi morali za javne organe, ko kupujejo kmetijske in živilske proizvode, veljati enaki standardi. Ta direktiva bi se morala uporabljati za vse javne organe v vlogi kupcev.*
- (12) *Dobavitelje v Uniji bi bilo treba zaščititi ne samo pred nepoštenimi trgovinskimi praksami kupcev, ki so ustanovljeni v isti ali drugi državi članici kot dobavitelj, temveč tudi pred nepoštenimi trgovinskimi praksami kupcev, ustanovljenih zunaj Unije. S tako zaščito bi se bilo mogoče izogniti morebitnim nenamernim posledicam zaščite, kot je izbira kraja ustanovitve glede na pravila, ki se uporabljajo. Tudi dobavitelji, ustanovljeni zunaj Unije, bi morali biti pri prodaji kmetijskih in živilskih proizvodov v Unijo zaščiteni pred nepoštenimi trgovinskimi praksami. Poleg tega, da so lahko taki dobavitelji enako ranljivi za nepoštene trgovinske prakse, bi se lahko s širšim področjem uporabe izognili tudi nenamernemu preusmerjanju trgovine k nezaščitenim dobaviteljem, kar bi spodkopalo zaščito dobaviteljev v Uniji.*
- (13) *V področje uporabe te direktive bi morale biti vključene tudi nekatere storitve, ki so povezane s prodajo kmetijskih in živilskih proizvodov.*

- (14) Ta direktiva bi se morala uporabljati za poslovno ravnanje večjih *izvajalcev dejavnosti v odnosu do izvajalcev dejavnosti z manjšo pogajalsko močjo*. Ustrezna ocena za sorazmerno pogajalsko moč *je letni promet različnih izvajalcev dejavnosti*. Čeprav gre le za oceno, to merilo izvajalcem dejavnosti zagotavlja predvidljivost, kar zadeva njihove pravice in obveznosti v skladu s to direktivo. Z določitvijo zgornje meje bi morali preprečiti zagotavljanje zaščite izvajalcem dejavnosti, ki niso ranljivi ali pa so znatno manj ranljivi kot njihovi manjši partnerji ali konkurenti. Zato so v tej direktivi določene na prometu temelječe kategorije izvajalcev dejavnosti, na podlagi katerih se zagotovi zaščita.
- (15) Ker se lahko nepošteno trgovinske prakse pojavijo na kateri koli fazi prodaje *kmetijskega ali živilskega proizvoda* – ■ pred prodajnim poslom, med njim ali po njem –, bi morale države članice zagotoviti, da se ta direktiva za takšne prakse uporablja, kadar koli se pojavijo.

- (16) Pri odločanju, ali posamezna trgovinska praksa šteje za nepošteno, je pomembno zmanjšati tveganje omejevanja uporabe dogovorov med strankama, ki so pošteni in s katerimi se ustvarja učinkovitost. Zato je primerno razlikovati med praksami, ki so jasno in nedvoumno določene v sporazumih o dobavi **ali poznejših sporazumih** med strankama, in praksami, ki se pojavijo po začetku posla, ne da bi se stranki o njih **predhodno** dogovorili, tako da so prepovedane samo enostranske in retroaktivne spremembe teh jasnih in nedvoumnih pogojev sporazuma o dobavi. Vendar pa se nekatere trgovinske prakse že po svoji naravi štejejo za nepošteno, zato stranke v zvezi z njimi ne bi smele imeti pogodbene svobode ■ .
- (17) ***Zamude pri plačilih za kmetijske in živilske proizvode, vključno z zamudami pri plačilih za hitro pokvarljive proizvode, in odpovedi naročil za hitro pokvarljive proizvode v zadnjem trenutku negativno vplivajo na ekonomsko vzdržnost dobavitelja in jih ni mogoče kompenzirati. Zato bi bilo treba takšne prakse prepovedati. V zvezi s tem je treba opredeliti hitro pokvarljive kmetijske in živilske proizvode za namene te direktive. Opredelitve pojmov, ki se uporabljajo v aktih Unije v zvezi z živilsko zakonodajo, so zasnovane za druge cilje, kot sta na primer zdravje in varnost hrane, in zato niso primerne za namene te direktive. Proizvod bi se moral šteti za hitro pokvarljivega, če je mogoče pričakovati, da bo postal neprimeren za prodajo v 30 dneh od zadnjega koraka v procesu spravila pridelka, proizvodnje ali predelave s strani dobavitelja, ne glede na to, ali se proizvod po prodaji nadalje predela, in ne glede na to, ali se s proizvodom po prodaji ravna v skladu z drugimi pravili, zlasti pravili o varnosti hrane.***

Hitro pokvarljivi proizvodi se običajno hitro uporabijo ali prodajo. Plačila za hitro pokvarljive proizvode, izvedena pozneje kot 30 dni po dostavi, 30 dni po koncu dogovorjenega roka za dostavo, kadar se proizvodi dostavljajo redno, ali 30 dni po datumu določitve zneska, ki ga je treba plačati, niso združljiva s poštenim trgovanjem. Da bi bolje zaščitili kmete in njihovo likvidnost, dobavitelji drugih kmetijskih in živilskih proizvodov na plačilo ne bi smeli čakati več kot 60 dni po dostavi, 60 dni po koncu dogovorjenega roka za dostavo, kadar se proizvodi dostavljajo redno, ali 60 dni po datumu določitve zneska, ki ga je treba plačati. Te omejitve bi morale veljati le za plačila, povezana s prodajo kmetijskih in živilskih proizvodov, in ne za druga plačila, kot so dodatna plačila, ki jih zadruga plača svojim članom. V skladu z Direktivo 2011/7/EU Evropskega parlamenta in Sveta⁹ bi morale tudi biti mogoče datum določitve zneska, ki ga je treba plačati, v primeru dogovorjenega roka za dostavo za namene te direktive šteti za datum izdaje računa ali datum, na katerega je kupec račun prejel.

⁹ *Direktiva 2011/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (UL L 48, 23.2.2011, str. 1).*

- (18) *Določbe o zamudah pri plačilih iz te direktive pomenijo posebna pravila za kmetijski in živilski sektor v zvezi z določbami o plačilnih rokih iz Direktive 2011/7/EU. Določbe o zamudah pri plačilih iz te direktive ne bi smele vplivati na dogovore glede klavzul o porazdelitvi vrednosti v smislu člena 172a Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta¹⁰. Za zagotovitev nemotenega delovanja šolske sheme na podlagi člena 23 Uredbe (EU) št. 1308/2013 se določbe o zamudah pri plačilih iz te direktive ne bi smele uporabljati za plačila kupca (tj. prosilca za pomoč) dobavitelju v okviru šolske sheme. Ob upoštevanju izzivov za zdravstvenovarstvene javne organe, kar zadeva prednostno razvrščanje v okviru zdravstva na način, ki potrebe posameznih bolnikov uravnoveša s finančnimi viri, se te določbe prav tako ne bi smele uporabljati za osebe javnega prava, ki zagotavljajo zdravstveno varstvo, v smislu točke (b) člena 4(4) Direktive 2011/7/EU.*

¹⁰ *Uredba (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 922/72, (EGS) št. 234/79, (ES) št. 1037/2001 in (ES) št. 1234/2007 (UL L 347, 20.12.2013, str. 671).*

- (19) *Grozdje in grozdni mošt za proizvodnjo vina imata posebne lastnosti, saj se grozdje pobira le v zelo omejenem obdobju posameznega leta, uporabljata pa se za proizvodnjo vina, ki se bo v nekaterih primerih prodajalo šele čez več let. Da bi upoštevali ta poseben položaj, organizacije proizvajalcev in medpanožne organizacije običajno sklepajo standardne pogodbe za dobavo takih proizvodov. V takih standardnih pogodbah so predvideni posebni plačilni roki za plačilo na obroke. Ker dobavitelji in kupci te standardne pogodbe uporabljajo za večletne ureditve, takšne pogodbe kmetijskim proizvajalcem ne zagotavljajo le varnosti v smislu dolgoročnih prodajnih odnosov, temveč prispevajo tudi k stabilnosti dobavne verige. Kadar je takšne standardne pogodbe oblikovala priznana organizacija proizvajalcev, medpanožna organizacija ali združenje organizacij proizvajalcev ter je država članica v skladu s členom 164 Uredbe (EU) št. 1308/2013 (v nadaljnjem besedilu: razširitev) pred 1. januarjem 2019 določila, da so zavezujoče, ali kadar država članica razširitev standardnih pogodb obnovi brez večjih sprememb plačilnih pogojev v škodo dobaviteljev grozdja in grozdnega mošta, se določbe o zamudah pri plačilih iz te direktive ne bi smele uporabljati za take pogodbe med dobavitelji grozdja in grozdnega mošta za proizvodnjo vina ter njihovimi neposrednimi kupci. Države članice morajo o zadevnih sporazumih priznanih organizacij proizvajalcev, medpanožnih organizacij in združenj organizacij proizvajalcev uradno obvestiti Komisijo v skladu s členom 164(6) Uredbe (EU) št. 1308/2013.*

- (20) *Odpovedi naročil za hitro pokvarljive proizvode v roku, krajšem od 30 dni, bi morale šteti za nepoštene, saj dobavitelj ne bi bil sposoben poiskati drugega kupca za te proizvode. Vendar lahko za proizvode v nekaterih sektorjih tudi krajši roki za odpoved naročila dopustijo dovolj časa, da lahko dobavitelji proizvode prodajo drugje ali jih uporabijo sami. Zato bi bilo treba državam članicam omogočiti, da za takšne sektorje v ustrezno utemeljenih primerih določijo krajše roke za odpoved naročila.*
- (21) *Močnejši kupci ne bi smeli enostransko spreminjati dogovorjenih pogodbenih pogojev, na primer tako, da iz ponudbe umaknejo proizvode, ki jih zajema sporazum o dobavi. Vendar to ne bi smelo veljati v primerih, ko je v sporazumu med dobaviteljem in kupcem posebej določeno, da lahko kupec v poznejši fazi opredeli konkreten element posla v zvezi s prihodnjimi naročili. To bi lahko na primer zadevalo naročene količine. Ni nujno, da se sporazum v določenem trenutku sklene za vse vidike posla med dobaviteljem in kupcem.*
- (22) *Dobavitelji in kupci kmetijskih in živilskih proizvodov bi morali imeti možnost, da se prosto pogajajo o prodajnih poslih, vključno s cenami. Taka pogajanja vključujejo tudi plačila za storitve, ki jih kupec opravlja za dobavitelja, kot so uvrstitev v ponudbo, trženje in promocija. Kadar pa kupec dobavitelju naloži plačila, ki niso povezana z določenim prodajnim poslom, bi bilo treba to šteti kot nepošteno in v skladu s to direktivo prepovedati.*

- (23) *Čeprav uporaba pisnih pogodb ne bi smela biti obvezna, lahko v verigi preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi prispeva k izogibanju nekaterim nepoštenim trgovinskim praksam. Za to in za zaščito dobaviteljev pred temi nepoštenimi praksami bi morali imeti dobavitelji ali njihova združenja pravico, da zahtevajo pisno potrditev pogojev sporazuma o dobavi, kadar so bili ti pogoji že dogovorjeni. V takšnih primerih bi bilo treba zavrnitev kupca, da pisno potrdi pogoje sporazuma o dobavi, šteti za nepošteno trgovinsko prakso in jo prepovedati. Poleg tega bi lahko države članice opredelile, si izmenjale in spodbujale najboljše prakse v zvezi s sklenitvijo dolgoročnih pogodb, namenjenih okrepitvi pogajalskega položaja proizvajalcev v verigi preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi.*
- (24) *S to direktivo se ne harmonizirajo pravila o dokaznem bremenu, ki se uporabljajo v postopkih pred nacionalnimi izvršilnimi organi, niti se ne harmonizira opredelitev sporazumov o dobavi. Zato so pravila o dokaznem bremenu in opredelitev sporazumov o dobavi določeni v nacionalnem pravu držav članic.*

- (25) *Na podlagi te direktive bi dobavitelji morali imeti možnost, da se pritožijo zoper določene nepoštene trgovinske prakse. Trgovinski povračilni ukrepi, ki jih kot odziv na uveljavljanje pravic dobaviteljev sprejmejo ali bi jih lahko sprejeli kupci, na primer umik proizvodov iz ponudbe, zmanjšanje naročenih količin proizvodov ali prekinitve določenih storitev, ki jih kupec opravlja za dobavitelja, kot so trženje ali promocije proizvodov dobavitelja, bi morali biti prepovedani in šteti za nepošteno trgovinsko prakso.*
- (26) *Stroške skladiščenja, razstavljanja ali uvrstitve kmetijskih in živilskih proizvodov v ponudbo ali omogočanja dostopnosti takih proizvodov na trgu običajno krije kupec. Zato bi bilo treba na podlagi te direktive prepovedati, da se dobavitelju naloži, da bodisi kupcu bodisi tretji strani plača za te storitve, razen če sta se kupec in dobavitelj o plačilu jasno in nedvoumno dogovorila ob sklenitvi sporazuma o dobavi ali v morebitnem poznejšem sporazumu. Kadar obstaja dogovor o takšnem plačilu, bi moral temeljiti na objektivnih in razumnih ocenah.*
- (27) *Da bi se prispevki dobavitelja k stroškom za promocijo, trženje ali oglaševanje kmetijskih in živilskih proizvodov, vključno s promocijskimi predstavitvami v trgovinah in prodajnimi kampanjami, šteli za poštene, bi se bilo treba o njih jasno in nedvoumno dogovoriti ob sklenitvi sporazuma o dobavi ali v poznejšem sporazumu med kupcem in dobaviteljem. Sicer bi morali biti v skladu s to direktivo prepovedani. Kadar obstaja dogovor o takšnem prispevku, bi moral temeljiti na objektivnih in razumnih ocenah.*

- (28) **Države članice bi morale imenovati izvršilne organe, da bi zagotovile učinkovito izvrševanje prepovedi, določenih v tej direktivi 11. Ti organi bi morali imeti možnost, da ukrepajo bodisi na lastno pobudo bodisi na podlagi pritožb strank, prizadetih zaradi nepoštenih trgovinskih praks v verigi preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi, na podlagi pritožb žvižgačev ali pa na podlagi anonimnih pritožb. Izvršilni organ lahko ugotovi, da ni zadostnih razlogov za obravnavo pritožbe. Do takšne ugotovitve lahko privedejo tudi upravne prednostne naloge. Če izvršilni organ ugotovi, da ne bo mogel dati prednosti pritožbi, bi moral o tem obvestiti pritožnika in navesti razloge za to.** Kadar pritožnik zaradi strahu pred trgovinskimi povračilnimi ukrepi zaprosi, da njegova identiteta ostane zaupna, bi morali izvršilni organi držav članic **sprejeti ustrezne ukrepe.**
- (29) **Če ima država članica več kot en izvršilni organ, bi morala določiti enotno kontaktno točko in s tem omogočiti učinkovito sodelovanje med izvršilnimi organi in s Komisijo.**
- (30) **Za dobavitelje je lahko enostavneje, če pritožbe vložijo pri izvršilnem organu svoje države članice, na primer iz jezikovnih razlogov. Z vidika izvrševanja pa je lahko učinkoviteje, če se pritožba vloži pri izvršilnem organu države članice, v kateri je ustanovljen kupec. Dobaviteljem bi bilo treba zagotoviti izbiro glede organa, pri katerem želijo vložiti pritožbo.**

- (31) S pritožbami, ki jih vložijo organizacije proizvajalcev, ***druge organizacije dobaviteljev in združenja takih organizacij, vključno s predstavniškimi organizacijami***, se lahko zaščiti identitete posameznih članov organizacije, ki **■** menijo, da so prizadeti zaradi nepoštenih trgovinskih praks. ***Druge organizacije, ki imajo legitimen interes za predstavljanje dobaviteljev bi morale prav tako imeti pravico, da na zahtevo dobavitelja in v interesu tega dobavitelja vložijo pritožbe, pod pogojem, da so takšne organizacije neodvisne neprofitne pravne osebe.*** Izvršilni organi držav članic bi torej morali imeti možnost sprejeti in obravnavati pritožbe takšnih subjektov ter hkrati zaščititi procesne pravice kupca.
- (32) ***Za zagotovitev učinkovitega izvrševanja prepovedi nepoštenih trgovinskih praks bi morali imeti imenovani izvršilni organi potrebna sredstva in strokovno znanje.***
- (33) Izvršilni organi držav članic bi morali imeti potrebna pooblastila ***in strokovno znanje za izvajanje preiskav. Pooblastitev teh organov ne pomeni, da morajo ta pooblastila uporabiti v vsaki preiskavi, ki jo izvajajo. Pooblastila bi morala izvršilnim organom na primer*** omogočati, da učinkovito zbirajo informacije o dejstvih, prav tako pa bi izvršilni organi morali biti pooblašчени, da odredijo prenehanje prepovedane prakse, kadar je to ustrezno.

- (34) Obstoje odvrčilnega sredstva, kot sta pooblastilo za naložitve glob in drugih enako učinkovitih kazni *ali začetek postopka za naložitve takih glob in kazni, na primer sodnega postopka, ter* pooblastilo za objavo rezultatov preiskave, *vključno z objavo informacij o kupcih, ki so storili kršitve,* lahko spodbudi spremembe v ravnanju in predpravdne rešitve med strankama, zato bi to moralo biti del pooblastil izvršilnih organov. *Globe so lahko posebej učinkovite in odvračilne. Vendar bi moral imeti izvršilni organ možnost, da se v vsaki preiskavi odloči, katero od svojih pooblastil bo izvajal in ali bo naložil globo ali drugo enako učinkovito kazen oziroma začel postopek za naložitve take globe ali kazni.*

- (35) *Pri izvajanju pooblastil, ki so izvršilnim organom podeljena na podlagi te direktive, bi morali veljati ustrezni zaščitni ukrepi, ki bi izpolnjevali standarde splošnih načel prava Unije in Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, v skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije, vključno s spoštovanjem pravic kupca do obrambe.*
- (36) Komisija in izvršilni organi držav članic bi morali tesno sodelovati, da zagotovijo skupen pristop v zvezi z uporabo pravil iz te direktive. Zlasti bi si morali izvršilni organi medsebojno pomagati, na primer z izmenjavo informacij in s pomočjo pri preiskavah s čezmejno razsežnostjo.
- (37) Da bi omogočila učinkovito izvrševanje, bi morala Komisija pomagati pri organizaciji *rednih* sestankov med izvršilnimi organi držav članic, na katerih je mogoče izmenjati **■** ustrezne informacije, *najboljše prakse, najnovejše dogodke, prakse pri izvrševanju in priporočila v zvezi z uporabo določb iz te direktive.* **■**

- (38) *Za olajšanje teh izmenjav* bi morala Komisija vzpostaviti javno spletišče, *na katerem bi bila napotila k nacionalnim izvršilnim organom, vključno z informacijami o nacionalnih predpisih za prenos te direktive.*

I

- (39) Ker večina držav članic že ima nacionalna pravila o nepoštenih trgovinskih praksah, tudi če se ta razhajajo, je primerno, da se za uvedbo minimalnega standarda zaščite na podlagi prava Unije uporabi direktiva. To bi moralo državam članicam omogočiti, da zadevna pravila vključijo v svoj nacionalni pravni red na način, s katerim *omogočijo* vzpostavitev povezovalnih *ureditev*. Državam članicam ne bi smelo biti preprečeno, da na svojem ozemlju *ohranijo* ali *uvedejo* strožja nacionalna *pravila, ki zagotavljajo višjo raven zaščite* pred nepoštenimi trgovinskimi praksami med podjetji v verigi preskrbe s *kmetijskimi in* živilskimi proizvodi, pri čemer bi morale upoštevati omejitve prava Unije, ki se uporablja za delovanje notranjega trga, *pod pogojem, da so takšna pravila sorazmerna.*

- (40) *Prav tako bi morale imeti države članice možnost, da ohranijo ali uvedejo nacionalna pravila, namenjena boju proti nepoštenim trgovinskim praksam, ki niso vključena v področje uporabe te direktive, pri čemer bi morale upoštevati omejitve prava Unije, ki se uporablja za delovanje notranjega trga, pod pogojem, da so takšna pravila sorazmerna. Takšna nacionalna pravila bi lahko presegala področje uporabe te direktive, na primer kar zadeva velikost kupcev in dobaviteljev, zaščito kupcev ter nabor proizvodov in storitev. Takšna nacionalna pravila bi lahko presegala tudi število in vrsto prepovedanih nepoštenih trgovinskih praks, navedenih v tej direktivi.*
- (41) *Takšna nacionalna pravila bi se uporabljala sočasno s prostovoljnimi ukrepi upravljanja, kot so nacionalni kodeksi ravnanja ali pobuda za verigo preskrbe s hrano. Uporaba prostovoljnega alternativnega reševanja sporov med dobavitelji in kupci bi se morala izrecno spodbujati, brez poseganja v pravico dobavitelja, da vloži pritožbe ali se obrne na civilna sodišča.*

- (42) Komisija bi morala imeti pregled nad izvajanjem te direktive v državah članicah. Poleg tega bi morala imeti možnost, da oceni učinkovitost te direktive. V ta namen bi morali izvršilni organi držav članic Komisiji predložiti letna poročila. ***V teh poročilih bi bilo treba, če je to ustrezno, navesti kvantitativne in kvalitativne informacije o pritožbah, preiskavah in sprejetih odločitvah.*** Za zagotovitev enotnih pogojev izvajanja obveznosti poročanja bi bilo treba na Komisijo prenesti izvedbena pooblastila. Ta pooblastila bi bilo treba izvajati v skladu z Uredbo (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta¹¹.
- (43) Komisija bi morala v interesu učinkovitega izvajanja politike v zvezi z nepoštenimi trgovinskimi praksami med podjetji v verigi preskrbe s ***kmetijskimi in živilskimi*** proizvodi pregledati uporabo te direktive ter Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij predložiti poročilo. ***V okviru tega pregleda bi bilo treba oceniti zlasti učinkovitost nacionalnih ukrepov, namenjenih boju proti nepoštenim trgovinskim praksam v verigi preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi, ter učinkovitost sodelovanja med izvršilnimi organi.*** Pri pregledu bi bilo treba posebno pozornost nameniti tudi vprašanju, ali bi bila poleg zaščite **█** dobaviteljev v prihodnosti upravičena tudi zaščita **█** kupcev ***kmetijskih in živilskih*** proizvodov v dobavni verigi. ***Poročilu bi bilo po potrebi treba priložiti zakonodajne predloge.***

¹¹ Uredba (EU) št. 182/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 2011 o določitvi splošnih pravil in načel, na podlagi katerih države članice nadzirajo izvajanje izvedbenih pooblastil Komisije (UL L 55, 28.2.2011, str. 13).

(44) *Ker cilja te direktive, namreč da se določi minimalni standard zaščite v Uniji z uskladitvijo različnih ukrepov držav članic v zvezi z nepoštenimi trgovinskimi praksami, države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi obsega in učinkov lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenega cilja –*

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Predmet urejanja in področje uporabe

1. ***Z namenom boja proti praksam, ki močno odstopajo od dobrega poslovnega ravnanja, so v nasprotju z dobro vero in poštenim ravnanjem ter jih en trgovinski partner enostransko vsili drugemu, ta*** direktiva določa minimalni seznam prepovedanih nepoštenih trgovinskih praks v razmerjih med kupci in dobavitelji v verigi preskrbe s ***kmetijskimi in*** živilskimi proizvodi ter določa minimalna pravila o izvrševanju teh prepovedi in ureditvah za usklajevanje med izvršilnimi organi.

2. Ta direktiva se uporablja za nekatere nepoštene trgovinske prakse, ki se pojavljajo pri prodaji *kmetijskih in živilskih proizvodov s strani*:

- (a) *dobaviteljev, katerih letni promet ne presega 2 000 000 EUR, kupcem, katerih letni promet presega 2 000 000 EUR;*
- (b) *dobaviteljem, katerih letni promet presega 2 000 000 EUR, vendar ne presega 10 000 000 EUR, kupcem, katerih letni promet presega 10 000 000 EUR;*
- (c) *dobaviteljem, katerih letni promet presega 10 000 000 EUR, vendar ne presega 50 000 000 EUR, kupcem, katerih letni promet presega 50 000 000 EUR;*
- (d) *dobaviteljem, katerih letni promet presega 50 000 000 EUR, vendar ne presega 150 000 000 EUR, kupcem, katerih letni promet presega 150 000 000 EUR;*
- (e) *dobaviteljem, katerih letni promet presega 150 000 000 EUR, vendar ne presega 350 000 000 EUR, kupcem, katerih letni promet presega 350 000 000 EUR.*

Letni promet dobaviteljev in kupcev iz točk (a) do (e) prvega pododstavka se razume v skladu z ustreznimi deli Priloge k Priporočilu Komisije 2003/361/ES¹² in zlasti členi 3, 4 in 6 navedene priloge, vključno z opredelitvami „samostojnega podjetja“, „partnerskega podjetja“ in „povezanega podjetja“ ter drugimi vprašanji v zvezi z letnim prometom.

Z odstopanjem od prvega pododstavka se ta direktiva uporablja za prodajo kmetijskih in živilskih proizvodov s strani dobaviteljev, katerih letni promet ne presega 350 000 000 EUR, vsem kupcem, ki so javni organi.

Ta direktiva se uporablja za prodajo, pri kateri sta bodisi dobavitelj bodisi kupec ali pa oba ustanovljena v Uniji.

Ta direktiva se uporablja tudi za storitve, kolikor so izrecno navedene v členu 3, ki jih kupec opravlja za dobavitelja.

Ta direktiva se ne uporablja za sporazume med dobavitelji in potrošniki.

¹² *Priporočilo Komisije 2003/361/ES z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro, malih in srednjih podjetij (UL L 124, 20.5.2003, str. 36).*

3. Ta direktiva ***se uporablja*** za sporazume o dobavi, sklenjene po datumu začetka uporabe predpisov, s katerimi se ta direktiva prenese v nacionalno pravo v skladu z drugim pododstavkom člena 13(1).
4. ***Sporazumi o dobavi, sklenjeni pred datumom objave predpisov, s katerimi se ta direktiva prenese v nacionalno pravo v skladu s prvim pododstavkom člena 13(1), se uskladijo s to direktivo v 12 mesecih po tem datumu objave.***

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (1) „**kmetijski in** živilski proizvodi“ pomeni proizvode, naštetе v Prilogi I k PDEU, **in** proizvode, ki niso naštetі v navedeni prilogi, vendar so predelani **za uporabo v prehranske namene z uporabo** proizvodov, naštetih **v navedeni prilogi**;
- (2) „kupec“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo, **ne glede na kraj njene ustanovitve, ali vsak javni organ v Uniji**, ki kupuje **kmetijske in** živilske proizvode **in** ; izraz „kupec“ lahko vključuje skupino takšnih fizičnih in pravnih oseb;
- (3) „**javni organ**“ pomeni **nacionalne, regionalne ali lokalne organe, osebe javnega prava ali združenja enega ali več takšnih organov oziroma ene ali več takšnih oseb javnega prava**;
- (4) „dobavitelj“ pomeni vsakega kmetijskega proizvajalca ali vsako fizično ali pravno osebo, ki prodaja **kmetijske in** živilske proizvode, ne glede na njegov oziroma njen kraj ustanovitve; izraz „dobavitelj“ lahko vključuje skupino takšnih kmetijskih proizvajalcev ali skupino takšnih fizičnih in pravnih oseb, kot so organizacije proizvajalcev, **organizacije dobaviteljev** in združenja **takšnih** organizacij;
- in**
- (5) „hitro pokvarljivi **kmetijski in** živilski proizvodi“ pomeni **kmetijske in** živilske proizvode, ki bi **zaradi svoje narave ali stopnje predelave lahko postali neprimerni za prodajo v 30 dneh po spraviu pridelka, proizvodnji ali predelavi**.

Člen 3

Prepoved nepoštenih trgovinskih praks

1. Države članice zagotovijo, da so prepovedane *vsaj vse* naslednje *nepoštene* trgovinske prakse:

(a) kupec dobavitelju plača ■ ,

(i) *kadar sporazum o dobavi določa redno dostavo proizvodov:*

- *v primeru hitro pokvarljivih kmetijskih in živilskih proizvodov pozneje kot 30 dni po koncu dogovorjenega roka za dostavo, v katerem je bila opravljena dostava, ali pozneje kot 30 dni po datumu določitve zneska, ki ga je treba plačati za to obdobje dostave, pri čemer se upošteva poznejši datum,*
- *v primeru drugih kmetijskih in živilskih proizvodov pozneje kot 60 dni po koncu dogovorjenega roka za dostavo, v katerem je bila opravljena dostava, ali pozneje kot 60 dni po datumu določitve zneska, ki ga je treba plačati za to obdobje dostave, pri čemer se upošteva poznejši datum.*

Za namene plačilnih rokov iz te točke se šteje, da dogovorjeni roki za dobavo v nobenem primeru ne presegajo enega meseca;

(ii) kadar se proizvodi ne dostavljajo redno na podlagi sporazuma o dobavi:

- v primeru hitro pokvarljivih kmetijskih in živilskih proizvodov pozneje kot 30 dni po datumu dostave ali pozneje kot 30 dni po datumu določitve zneska, ki ga je treba plačati, pri čemer se upošteva poznejši datum,*
- v primeru drugih kmetijskih in živilskih proizvodov pozneje kot 60 dni po datumu dostave ali pozneje kot 60 dni po datumu določitve zneska, ki ga je treba plačati, pri čemer se upošteva poznejši datum.*

Ne glede na točki (i) in (ii) te točke, kadar kupec določi znesek, ki ga je treba plačati:

- plačilni roki iz točke (i) začnejo teči od konca dogovorjenega roka za dostavo, v katerem je bila opravljena dostava, in*
 - plačilni roki iz točke (ii) začnejo teči od datuma dostave;*
- (b) *kupec odpove naročila hitro pokvarljivih kmetijskih in živilskih proizvodov v tako kratkem roku, da za dobavitelja ni mogoče razumno pričakovati, da bo našel nadomesten način za trženje ali uporabo teh proizvodov; odpoved v roku, krajšem od 30 dni, se vedno šteje kot kratek rok; države članice lahko za določene sektorje v ustrezno utemeljenih primerih določijo roke za odpoved, krajše od 30 dni;*

- (c) kupec enostransko **■** spremeni pogoje sporazuma o dobavi ***kmetijskih in živilskih proizvodov***, ki zadevajo pogostost, ***način, kraj***, roke ali obseg dobave ali dostave kmetijskih in živilskih proizvodov, standarde kakovosti, ***plačilne pogoje*** ali cene ***oziroma ki zadevajo opravljanje storitev, kolikor so te izrecno navedene v odstavku 2;***
- (d) ***kupec od dobavitelja zahteva plačila, ki niso povezana s prodajo kmetijskih in živilskih proizvodov dobavitelja;***
- (e) ***kupec od dobavitelja zahteva, da plača za poslabšanje ali izgubo kmetijskih in živilskih proizvodov oziroma za oboje***, do katerih pride v prostorih kupca ***ali po prenosu lastništva na kupca, kadar tako poslabšanje ali*** izguba ni posledica malomarnosti ali krivde dobavitelja;
- (f) ***kupec zavrne pisno potrditev pogojev sporazuma o dobavi med kupcem in dobaviteljem, za katere je dobavitelj zaprosil za pisno potrditev; ta določba se ne uporablja, kadar sporazum o dobavi zadeva proizvode, ki jih član organizacije proizvajalcev, vključno z zadrugo, odda organizaciji proizvajalcev, katere član je dobavitelj, če statut te organizacije proizvajalcev ali pravila in odločitve, ki so v njem določeni ali iz njega izhajajo, vsebujejo določbe s podobnimi učinki, kot jih imajo pogoji sporazuma o dobavi;***

- (g) kupec protipravno pridobi, uporablja ali razkrije poslovne skrivnosti dobavitelja v smislu Direktive (EU) 2016/943 Evropskega parlamenta in Sveta¹³;*
- (h) kupec dobavitelju grozi s trgovinskimi povračilnimi ukrepi oziroma takšne ukrepe izvede, če dobavitelj uveljavlja svoje pogodbene ali zakonske pravice, vključno z vložitvijo pritožbe pri izvršilnih organih ali s sodelovanjem z izvršilnimi organi med preiskavo;*
- (i) kupec od dobavitelja zahteva nadomestilo za stroške, nastale pri preučevanju pritožb strank v zvezi s prodajo proizvodov dobavitelja, čeprav ne gre za malomarnost ali krivdo dobavitelja.*

Prepoved iz točke (a) prvega pododstavka ne posega v:

- posledice zamud pri plačilih in pravna sredstva iz Direktive 2011/7/EU, ki se z odstopanjem od plačilnih rokov iz navedene direktive uporabljajo na podlagi plačilnih rokov, določenih v tej direktivi,*
- možnost kupca in dobavitelja, da se dogovorita o klavzuli o porazdelitvi vrednosti v smislu člena 172a Uredbe (EU) št. 1308/2013.*

¹³ *Direktiva (EU) 2016/943 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2016 o varstvu nerazkritega strokovnega znanja in izkušenj ter poslovnih informacij (poslovnih skrivnosti) pred njihovo protipravno pridobitvijo, uporabo in razkritjem (UL L 157, 15.6.2016, str. 1).*

Prepoved iz točke (a) prvega pododstavka se ne uporablja za plačila:

- *kupca dobavitelju, kadar se taka plačila izvedejo v okviru šolske sheme na podlagi člena 23 Uredbe (EU) št. 1308/2013,*
- *oseb javnega prava, ki zagotavljajo zdravstveno varstvo, v smislu točke (b) člena 4(4) Direktive 2011/7/EU:*
 - *v sporazumih o dobavi med dobavitelji grozdja ali grozdnega mošta za proizvodnjo vina ter njihovimi neposrednimi kupci, pod pogojem:*
 - (i) *da so posebni plačilni pogoji za prodajne posle vključeni v standardne pogodbe, za katere so države članice na podlagi člena 164 Uredbe (EU) št. 1308/2013 pred 1. januarjem 2019 določile, da so zavezujoče, in če države članice to razširitev standardnih pogodb s tem datumom obnovijo brez večjih sprememb plačilnih pogojev v škodo dobaviteljev grozdja ali grozdnega mošta, in*
 - (ii) *da so sporazumi o dobavi med dobavitelji grozdja ali grozdnega mošta za proizvodnjo vina in njihovimi neposrednimi kupci večletni ali postanejo večletni.*

2. Države članice zagotovijo, da so prepovedane vsaj vse naslednje trgovinske prakse, **razen** če so bile jasno in nedvoumno **vnaprej** dogovorjene v sporazumu o dobavi **ali poznejšem sporazumu med dobaviteljem in kupcem**:
- (a) kupec neprodane **kmetijske in** živilske proizvode vrne dobavitelju, **ne da bi plačal za te neprodane proizvode ali ne da bi plačal za odstranitev teh proizvodov ali oboje**;
 - (b) dobavitelju **se zaračuna** plačilo kot pogoj za skladiščenje, razstavljanje ali uvrstitev njegovih **kmetijskih in** živilskih proizvodov v ponudbo ali omogočanje dostopnosti takih proizvodov na trgu ■ ;
 - (c) **kupec od** dobavitelja **zahteva, da v celoti ali delno krije stroške popustov za kmetijske in** živilske proizvode, ki jih je kupec prodal **v okviru promocije**;
 - (d) **kupec od dobavitelja zahteva plačilo za oglaševanje kmetijskih in živilskih proizvodov, ki ga izvede kupec**;
 - (e) **kupec od** dobavitelja **zahteva** plačilo za trženje **kmetijskih in** živilskih proizvodov, ki ga izvede kupec;
 - (f) **kupec dobavitelju zaračuna stroške osebja za opremljanje prostorov, uporabljenih za prodajo proizvodov dobavitelja**.

Države članice zagotovijo, da je trgovinska prakse iz točke (c) prvega pododstavka prepovedana, razen če kupec pred promocijo, ki jo je začel kupec, opredeli trajanje promocije in pričakovano količino **kmetijskih in** živilskih proizvodov, ki naj bi bili naročeni **po znižani ceni**.

3. **Kadar** kupec za primere iz točk (b), (c), (d), **(e) ali (f)** prvega pododstavka odstavka 2 zahteva plačilo, **kupec** dobavitelju na njegovo zahtevo zagotovi **pisno** oceno plačil na enoto ali skupnih **plačil**, kar je ustrezno, v zvezi s primeri iz točk (b), (d), **(e) ali (f)** prvega pododstavka odstavka 2 pa dobavitelju **zagotovi** tudi **pisno** oceno stroškov in podlago za to oceno.
4. Države članice zagotovijo, da prepovedi iz odstavkov 1 in 2 pomenijo prevladujoče obvezne določbe, ki se uporabljajo za vsak primer, ki spada na področje uporabe teh prepovedi, ne glede na pravo, ki bi se sicer uporabilo za sporazum o dobavi med strankama.

Člen 4

Imenovani izvršilni **organi**

1. Vsaka država članica imenuje **enega ali več organov** za izvrševanje prepovedi iz člena 3 na nacionalni ravni (v nadaljnjem besedilu: izvršilni organ) **in o tem imenovanju obvesti Komisijo**.
2. **Če država članica na svojem ozemlju imenuje več kot en izvršilni organ, določi enotno kontaktno točko za sodelovanje med izvršilnimi organi in za sodelovanje s Komisijo**.

Člen 5

Pritožbe in zaupnost

1. Dobavitelji *lahko* vložijo pritožbe ***bodisi pri izvršilnemu organu v državi članici, v kateri je ustanovljen dobavitelj, bodisi pri izvršilnemu organu v državi članici, v kateri je ustanovljen kupec, za katerega se sumi, da je izvajal prepovedano trgovinsko prakso. Izvršilni organ, pri katerem je vložena pritožba, je pristojen za izvršitev prepovedi iz člena 3.***
2. Organizacije proizvajalcev, ***druge organizacije dobaviteljev in združenja takšnih organizacij*** imajo pravico vložiti pritožbo ***na zahtevo enega ali več svojih članov ali, kadar je ustrezno, na zahtevo enega ali več članov njihovih članic organizacij, kadar ti člani menijo, da so prizadeti zaradi prepovedanih trgovinskih praks. Druge organizacije z legitimnim interesom za predstavljanje dobaviteljev imajo pravico, da na zahtevo dobavitelja in v interesu tega dobavitelja vložijo pritožbe, pod pogojem, da so takšne organizacije neodvisne neprofitne pravne osebe.***

3. ***Države članice zagotovijo, da izvršilni organ na zahtevo pritožnika sprejme potrebne ukrepe za ustrezno zaščito*** identitete pritožnika ***ali članov ali dobaviteljev iz odstavka 2*** ter za ustrezno zaščito vseh drugih informacij, ■ v zvezi s katerimi pritožnik meni, ***da bi*** razkritje takih informacij škodovalo interesom pritožnika ali navedenih članov ali dobaviteljev. Pritožnik opredeli ***morebitne*** informacije, v zvezi s katerimi ***zahteva*** zaupnost.
4. ***Države članice zagotovijo, da izvršilni organ, ki prejme pritožbo, v razumnem roku po prejemu pritožbe obvesti pritožnika o tem, kako namerava obravnavati pritožbo.***

5. Države članice zagotovijo, da kadar izvršilni organ meni, da ni zadostne podlage za obravnavo pritožbe, o razlogih za to *v razumnem roku po prejemu pritožbe* obvesti pritožnika.
6. *Države članice zagotovijo, da kadar izvršilni organ meni, da obstajajo zadostni razlogi za obravnavo pritožbe, v razumnem roku začne, izvaja in zaključi preiskavo pritožbe.*
7. *Države članice zagotovijo, da kadar izvršilni organ ugotovi, da je kupec kršil prepovedi iz člena 3, od kupca zahteva, naj preneha prepovedano trgovinsko prakso.*

Člen 6

Pooblastila izvršilnih organov

- 1.** Države članice zagotovijo, da ima *vsak od njihovih izvršilnih organov potrebna sredstva in strokovno znanje za opravljanje svojih nalog*, in mu podelijo naslednja pooblastila:
- (a) *pooblastilo*, da na lastno pobudo ali na podlagi pritožbe začne in izvaja preiskave;
 - (b) *pooblastilo, da* od kupcev in dobaviteljev zahteva, naj predložijo vse potrebne informacije za izvajanje preiskav o prepovedanih trgovinskih praksah;
 - (c) *pooblastilo, da v okviru svojih preiskav v skladu z nacionalnimi pravili in postopki izvaja nenapovedane inšpekcijske preglede na kraju samem;*

- (d) ***pooblastilo***, da sprejme odločitve o ***ugotovitvi*** kršitve prepovedi iz člena 3 in od kupca ***zahteva***, naj preneha s prepovedano trgovinsko prakso; organ se lahko vzdrži sprejetja takšne odločitve, če bi se z njo lahko razkrila identiteta pritožnika ali katera koli druga informacija, v zvezi s katero pritožnik meni, da bi tako razkritje škodovalo njegovim interesom, in pod pogojem, da je pritožnik to informacijo opredelil v skladu s členom 5(3);
- (e) ***pooblastilo***, da v skladu z nacionalnimi pravili in postopki storilcu kršitve ***naloži globe in druge enako učinkovite kazni ter začasne ukrepe ali začne postopek za naložitev takih glob, kazni in ukrepov***;
- (f) ***pooblastilo***, da redno objavlja svoje odločitve, sprejete v skladu s točkama (d) in (e).

Kazni iz točke (e) prvega pododstavka morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne glede na naravo, trajanje, ***ponavljanje*** in resnost kršitve.

I

2. ***Države članice zagotovijo, da za izvajanje pooblastil iz odstavka 1 veljajo ustrezni zaščitni ukrepi v zvezi s pravico do obrambe v skladu s splošnimi načeli prava Unije in Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, med drugim tudi v primerih, ko pritožnik zahteva zaupno obravnavo informacij na podlagi člena 5(3).***

Člen 7

Alternativno reševanje sporov

Države članice lahko brez poseganja v pravico dobaviteljev do vložitve pritožb iz člena 5 in pooblastila izvršilnih organov iz člena 6 spodbujajo prostovoljno uporabo učinkovitih in neodvisnih mehanizmov alternativnega reševanja sporov, kakršna je mediacija, z namenom rešitve sporov med dobavitelji in kupci v zvezi z uporabo nepoštenih trgovinskih praks s strani kupca.

Člen 8

Sodelovanje med izvršilnimi organi

1. Države članice zagotovijo, da izvršilni organi učinkovito sodelujejo drug z drugim *in s Komisijo ter* da si medsebojno pomagajo pri preiskavah s čezmejno razsežnostjo.
2. Izvršilni organi se sestanejo *vsaj* enkrat letno, da bi razpravljali o uporabi te direktive na podlagi letnih poročil iz člena 10(2) **■**. *Izvršilni organi razpravljajo o najboljših praksah, novih primerih in novem razvoju na področju nepoštenih trgovinskih praks v verigi preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi ter izmenjujejo informacije, zlasti o izvedbenih ukrepih, ki so jih sprejeli v skladu s to direktivo, in svojih praksah izvrševanja. Izvršilni organi lahko sprejmejo priporočila, da bi spodbudili dosledno uporabo te direktive in izboljšali izvrševanje.* Komisija organizira te sestanke.

3. Komisija vzpostavi in upravlja spletišče, ki omogoča izmenjavo informacij med izvršilnimi organi in Komisijo, zlasti v zvezi z letnimi sestanki. ***Komisija vzpostavi javno spletišče, na katerem so kontaktni podatki imenovanih izvršilnih organov in povezave do spletišč nacionalnih izvršilnih organov ali drugih organov držav članic, na katerih so informacije o predpisih, s katerimi se ta direktiva prenese v nacionalno pravo, iz člena 13(1).***

Člen 9

Nacionalna pravila

1. ***Za zagotovitev višje ravni zaščite*** lahko države članice ***ohranijo ali uvedejo*** pravila za boj proti nepoštenim trgovskim praksam, ***ki so strožja od pravil, določenih v tej direktivi,*** pod pogojem, da so takšna nacionalna pravila združljiva s pravili o delovanju notranjega trga.
2. ***Ta direktiva ne posega v nacionalna pravila za boj proti nepoštenim trgovskim praksam, ki ne sodijo na področje uporabe te direktive, pod pogojem, da so takšna pravila združljiva s pravili o delovanju notranjega trga.***

Člen 10
Poročanje

1. *Države članice zagotovijo, da njihovi izvršilni organi objavijo letno poročilo o svojih dejavnostih, ki sodijo na področje uporabe te direktive, v katerem med drugim navedejo število prejetih pritožb in število odprtih ali zaključenih preiskav v prejšnjem letu. Poročilo za vsako zaključeno preiskavo vsebuje kratek opis zadeve, rezultat preiskave in po potrebi sprejeto odločitev, pri čemer veljajo zahteve glede zaupnosti iz člena 5(3).*
2. Države članice do 15. marca vsako leto Komisiji pošljejo poročilo o nepoštenih trgovinskih praksah med podjetji v verigi preskrbe s **kmetijskimi in** živilskimi proizvodi. Poročilo vsebuje zlasti vse ustrezne podatke o uporabi in izvrševanju pravil iz te direktive v zadevni državi članici v prejšnjem letu.
3. Komisija lahko sprejme izvedbene akte, s katerimi določi:
 - (a) pravila o informacijah, potrebnih za uporabo odstavka 2;
 - (b) ureditve za upravljanje informacij, ki jih morajo države članice poslati Komisiji, ter pravila o vsebini in obliki takih informacij;

- (c) ureditve za posredovanje ali za dajanje na voljo informacij in dokumentov državam članicam, mednarodnim organizacijam, pristojnim organom v tretjih državah ali javnosti, ob upoštevanju varstva osebnih podatkov ter legitimnih interesov kmetijskih proizvajalcev in podjetij, da se varujejo njihove poslovne skrivnosti.

Ti izvedbeni akti se sprejmejo v skladu s postopkom pregleda iz člena 11(2).

Člen 11

Postopek v odboru

1. Komisiji pomaga Odbor za skupno ureditev kmetijskih trgov, ustanovljen s členom 229 Uredbe (EU) št. 1308/2013. Ta odbor je odbor v smislu Uredbe (EU) št. 182/2011.
2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporablja člen 5 Uredbe (EU) št. 182/2011.

Člen 12

Ocena

1. Komisija do ... [78 mesecev po datumu začetka veljavnosti te direktive] opravi **prvo** oceno te direktive ter Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij predloži poročilo o glavnih ugotovitvah te ocene. Tako poročilo **po potrebi spremljajo zakonodajni predlogi**.
2. *V tej oceni sta med drugim ocenjeni vsaj:*
 - (a) *učinkovitost ukrepov, izvedenih na nacionalni ravni in namenjenih boju proti nepoštenim trgovinskim praksam v verigi preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi;*
 - (b) *učinkovitost sodelovanja med pristojnimi izvršilnimi organi, pri čemer so po potrebi opredeljeni načini za izboljšanje tega sodelovanja.*

3. ***Poročilo Komisije iz odstavka 1 temelji zlasti na letnih poročilih iz člena 10(2). Komisija lahko države članice po potrebi zaprosi za dodatne informacije, vključno z informacijami o učinkovitosti ukrepov, ki so bili izvedeni na nacionalni ravni, ter učinkovitosti sodelovanja in medsebojne pomoči.***
4. Komisija do ... [30 mesecev po datumu začetka veljavnosti te direktive] Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij predloži vmesno poročilo o stanju prenosa v nacionalno pravo in izvajanju te direktive.

Člen 13

Prenos

1. Države članice do ... [24 mesecev po datumu začetka veljavnosti te direktive] ■ sprejmejo in objavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo. Komisiji takoj sporočijo besedilo teh predpisov.

Države članice začnejo te predpise uporabljati *najpozneje ... [30 mesecev po datumu začetka veljavnosti te direktive]*.

Države članice se v sprejetih *predpisih* sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice Komisiji sporočijo besedilo temeljnih predpisov nacionalnega prava, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 14
Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati peti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 15
Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V ...,

Za Evropski parlament

Predsednik

Za Svet

Predsednik

Izjava Evropskega parlamenta o nakupovalnih združenjih

Evropski parlament priznava morebitno vlogo nakupovalnih združenj pri ustvarjanju gospodarske učinkovitosti v kmetijski in prehranski dobavni verigi ter poudarja, da sedanje pomanjkanje informacij ne omogoča ocene ekonomskih učinkov združenj kupcev na delovanje dobavne verige.

V zvezi s tem Evropski parlament poziva Komisijo, naj nemudoma začne poglobljeno analizo razsežnosti nacionalnih in mednarodnih nakupovalnih združenj in njihovega učinka na gospodarsko delovanje kmetijske in prehranske dobavne verige.

Skupna izjava Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije o preglednosti kmetijskega in živilskega trga

Evropski parlament, Svet in Komisija poudarjajo, da je preglednost kmetijskega in živilskega trga eden od ključnih elementov za dobro delujočo verigo preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi, ki pripomore k boljši ozaveščenosti pri odločitvah gospodarskih subjektov in javnih organov ter subjektom olajša razumevanje razvoja trga. Komisija naj nadaljuje svoje delo za izboljšanje preglednosti trga na ravni EU. To lahko vključuje krepitev dela opazovalnic trga EU in izboljšanje zbiranja statističnih podatkov, ki so potrebni za analizo mehanizmov oblikovanja cen v verigi preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi.
